

Наталія Кравцова

аспірант кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.
академіка І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний
інститут”; Харків, Україна
ORCID: 0000-0002-5406-9025
E-mail: kravtnat@gmail.com

**РЕСУРСИ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ
СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МАШИНОБУДІВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ УМОВ**

Анотація: в статті розглянуто вплив воєнного стану на самоосвітню діяльність студентів – майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей у закладах вищої освіти. Обґрунтовано необхідність підвищення внутрішнього ресурсу у здобувачів освіти для їхньої ефективної адаптації до кризових непередбачуваних змін в освітньому середовищі та пов'язаних з цим стрес-факторів. Підтверджено аргументи щодо визначення психологічного благополуччя студентів способом дієвого керування стресами та результативного навчання в умовах стрес-ситуацій і невизначеності. В статті наведено результати педагогічного експерименту з метою визначення зв'язку між психологічним благополуччям майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей та їхньою самоосвітньою діяльністю в освітніх умовах сьогодення. Підкреслено значущість самостійної пізнавальної діяльності студентів-машинобудівників, що полягає в здатності протистояти викликам і в освітньому середовищі, і в позааудиторному житті студентів, що позитивно впливає на рівень їх психологічного благополуччя.

Ключові слова: самоосвітня діяльність; психологічне благополуччя; майбутні бакалаври машинобудівних спеціальностей; внутрішній ресурс студентів; освітні умови.

Nataliia Kravtsova

graduate student of the department of pedagogy and psychology of social systems
management by the academician I. Zyazyun, National Technical University
“Kharkiv Polytechnic Institute”; Kharkiv, Ukraine
E-mail: kravtnat@gmail.com

**RESOURCES FOR ADAPTATION TO LEARNING
STUDENTS – FUTURE BACHELORS OF MECHANICAL ENGINEERING
IN THE CURRENT EDUCATIONAL CONDITIONS**

Abstract: the article explores the impact of martial law on the self-educational activities of students – future bachelors of mechanical engineering specialities in higher education institutions. The necessity of increasing the internal resources of students for their effective adaptation to the crisis and unpredictable changes in the educational environment and related stress factors is substantiated. The arguments for determining the psychological well-being of students by means of effective stress management and effective learning in stressful situations and uncertainty are validated.

© Наталія Кравцова, 2023

The article presents the results of a pedagogical experiment aimed at determining the relationship between the psychological well-being of future bachelors of mechanical engineering specialties and their self-educational activities in the current educational environment. The importance of independent cognitive activity of mechanical engineering students is emphasised, which focusses on the ability to withstand challenges both in the educational environment and in the extracurricular life of students, which positively affects the level of their psychological well-being.

Key words: self-educational activities; psychological well-being; future bachelor's degree holders in mechanical engineering specialties; internal resources of students; educational conditions.

Nataliia Kravtsova

An extended abstract of the paper on the subject of:
“Resources for adaptation to learning students - future bachelors of mechanical engineering in the current educational conditions”

Problem setting. *The high level of turbulence in the current education environment has seen a significant change in the traditional learning format (forced transition to online/blended learning) and requires a significant increase in the internal resource of students of mechanical engineering specialties. The internal resource enables students to effectively adapt to crisis when unpredictable changes occur in the educational environment and helps them overcome a large number of related stress factors. At the same time, the new rhythm and format of training provides an increase in the volume of independent mastery of the educational programme by mechanical engineering students and requires the ability of students to self-organise and self-manage their personal learning process.*

As an inherent resource of future bachelor's degree holders in mechanical engineering specialties, psychological well-being can be identified. This involves the presence of optimistic orientations towards current and future events, positive self-esteem, self-acceptance, and more. Psychological well-being, defined as the state of an individual's life satisfaction, serves as both a mechanism for self-development and a means of effective stress management.

At the same time, it should be mentioned that in the difficult conditions of

martial law, the successful learning activities of higher technical education students largely depend on the properly formed self-educational activities of students (self-education as the basis of e-learning), which involves self-motivation and self-determination, which is the basis of psychological well-being. Therefore, there is an organic relationship between psychological well-being (positive functioning of students) and self-education (students' ability to expand their own educational potential through self-education), since, along with general life satisfaction, the psychological well-being of future bachelors of mechanical engineering specialties is also an important factor in successful learning activities in the changed conditions of the educational environment.

Recent research and publications analysis. *The issue of the peculiarities of psychological well-being of education seekers during the war has been addressed by N. Kostruba and Z. Polischuk [2]. Research by I. Panok [7] focused on the problematic aspects of life self-determination as predictors of the psychological well-being of students. Mazai L. and Shtyfurak V. [5] examined the issue of resource support for the professional development of students. O. Romanovskyi and I. Horbach [9] recognize stress resistance as a personal characteristic of the emotional intelligence of education seekers, viewing it from the perspective of their abilities for self-*

awareness, self-regulation, and motivation. Kharytynskiy A. highlights the combination of a person's ability for integrative reflective self-perception in various life spheres and understanding the long-term impact of the conditions in which they find themselves at any given moment in their life as key to determining subjective well-being [12].

Various aspects of psychological well-being have been studied by international researchers such as E. Diener [14], D. Engin [15], C. Ryff [16], K. Sheldon. [17], A. Waterman [18], and many others.

Yakymchuk B. [13] emphasized the interplay between personality and the environment in terms of self-development and self-realization as an indicator of the level of educational preparation quality. Mykhailychenko V., Hura T., and Galushchak I. [6] investigated the formation of self-regulation systems in higher education seekers necessary for achieving educational goals. Luchaninova O. [4] addressed the issue of educational self-realization from the perspective of providing conditions for self-development and self-realization of students as individuals by higher education institutions (HEIs).

The issues of the educational process during martial law are actively discussed by domestic researchers (S. Pidluzhna, N. Korchan, I. Fedorchenko, V. Lytovka [8], N. Kravtsova, V. Konkin [3], M. Bychko [1], M. Tarasenko [11], and others), emphasizing the extraordinary importance and relevance of self-educational activities during predominantly online education.

Paper objective. The objectives of the article are to determine the relationship between the psychological well-being of future bachelors of engineering specialities and their self-educational activities in the unpredictable educational circumstances of the present.

Paper main body. High-quality training of future bachelors of mechanical engineering specialities in the current conditions of constant growth of the negative

impact of martial law on the learning process significantly depends on the ability of the individual to overcome the tension in the educational environment and society in general, and orientates students to intensify the processes of educational self-realisation: self-development, self-determination and self-organisation.

In terms of the educational self-realisation of university mechanical engineering students, taking into account their potential capabilities in current life conditions and circumstances, we conducted a confirmatory experiment involving future bachelors of mechanical engineering specialities of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" and Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University in the academic year 2022/2023.

The experiment was conducted in 5 stages. At the first stage, a meeting was held with students to discuss educational problems, difficulties of online learning and the presentation of the Psychological Wellbeing Scale by American researcher Carol Riff. At the second stage of the experiment, students answered the questions online by filling out the Psychological Wellbeing Scale questionnaire in the format of a Google form. The third stage of the study consisted of processing the results of the survey and their detailed analysis, and at the fourth stage, students received feedback, which allowed us to identify problematic issues and take measures to correct them. At the last stage, stage 5, we drew conclusions about the psychological well-being of students, identified their individual difficulties, needs, and wishes and established the relationship between psychological well-being and self-education of future bachelors of mechanical engineering.

Conclusions of the research. Based on our research among future bachelors of mechanical engineering, we have reached the following conclusions:

1. In the context of military operations on the territory of Ukraine, both external

(extrapersonal) factors and internal (personal) factors significantly affect the resources and capabilities of mechanical engineering students and represent potential grounds for their psychological well-being.

2. The highest scores in the survey were obtained for the items "Personal Growth" and "Autonomy", which are characterised by the personality's focus on self-improvement and the degree of independence and behaviour of the subject from external factors and serve as a resource potential for their successfully organised self-education activities.

3. In today's conditions, the level of psychological state of mechanical engineering students is insufficient, which, on the one hand, makes it impossible for them to study successfully, but on the other hand, the independent cognitive activity affects the quality of students' learning and the strengthening of their internal resources. Consequently, independent cognitive activity becomes an ability to face challenges both in

the educational environment and in the student's extracurricular life, which positively affects their psychological well-being. Therefore, there is an urgent need for the widespread introduction of methods and forms of forming self-educational competence in the educational process.

4. The relationship between self-educational activity and psychological well-being has been identified. We believe that it is due to the students' own educational activity that they can improve not only the level of well-being of their psychological state and academic performance, but also significantly improve the quality of their life, reconsider their goals, formulate new tasks and outline prospects, which is of particular importance in the current military conditions.

The future prospect of further research is to form the self-educational activity of future bachelors of mechanical engineering specialities in the unpredictable educational conditions of today, taking into account the results of the study.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Високий рівень турбулентності безпекового освітнього середовища за сучасних умов, з одного боку, а з іншого — суттєве посилення впливу чинників зміни традиційного формату навчання (вимушений перехід на онлайн/змішану форми навчання, наказ МОН "Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану" від 07.03.2022 № 235) потребує значного підвищення внутрішнього ресурсу у студентів машинобудівних спеціальностей, який надає їм можливість ефективно адаптуватися до кризових непередбачуваних змін в освітньому середовищі та допоможе подолати велику кількість пов'язаних з цим стрес-факторів. В свою чергу, новий ритм і формат навчання передбачає збільшення обсягу самостійного оволодіння студентами-машинобудівниками освітньою програмою

та потребує від них належної здатності до самоорганізації й самоуправління особистісним процесом навчання, тим самим підкреслюючи питання їх власного ефективного функціонування в умовах стрес-ситуацій і невизначеності.

В якості такого власного ресурсу майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей можна визначити психологічне благополуччя, що передбачає наявність у них оптимістичних орієнтацій на події сьогодення і майбутнього, позитивну самооцінку, самоприйняття тощо. Психологічне благополуччя, яке можна визначити як стан задоволеності життям особистості, виступає як механізм саморозвитку і як спосіб ефективного керування стресами. Разом із тим потрібно зазначити, що у складних умовах воєнного стану успішна навчальна діяльність здобувачів вищої технічної освіти значною мірою залежить від належно сформованої самоосвітньої діяльності студентів (самоосвіта як основа дистанційного

навчання), яка передбачає самомотивацію та самовизначеність, що є базою психологічного благополуччя. Тому між психологічним благополуччям (позитивне функціонування здобувачів освіти) та самоосвітньою діяльністю (здатність студентів розширити власний освітній потенціал шляхом самоосвіти) існує органічний зв'язок, оскільки одночасно із загальною задоволеністю життям психологічне благополуччя майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей виступає вагомим фактором успішної навчальної діяльності у змінених умовах освітнього середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор. Принцип психологічного благополуччя особистості студента як життєвої цінності має підґрунтям побудову власної системи життєдіяльності, що спрямована на його успішні досягнення, але за сучасних викликів (за умов воєнного стану в Україні) благополуччя більшою мірою розглядається як особливий вид оцінного (позитивного) ставлення особистості до умов існування. У цьому контексті, з точки зору повноцінного функціонування особистості за кризових умов сьогодення, проблематика психологічного благополуччя особистості стала однією з фундаментальних.

Проблемою особливостей психологічного благополуччя здобувачів освіти у період війни займалися Н. Коструба та З. Поліщук [2], проблематиці життєвого самовизначення в якості предикторів психологічного благополуччя особистості студента було присвячено дослідження І. Панок [7], питання ресурсного забезпечення професійного становлення студентів розглядалися Л. Мазай та В. Штифураком [5]. Романовський О. та Горбач І. визнають стресостійкість особистісною характеристикою емоційного інтелекту здобувачів освіти, який розглядають із точки зору їхніх здібностей

до самопізнання, саморегуляції, мотивації [9], А. Харитинський робить ключовим для визначення суб'єктивного благополуччя особистості поєднання її здатності до інтегративного рефлексивного само-сприйняття в різних сферах життєдіяльності та розуміння нетривалого в часі впливу тих умов, в яких вона перебуває в кожен окремо взятий момент плину свого життя [12].

Дослідженням різних аспектів психологічного благополуччя займалися такі зарубіжні науковці як Diener E. (Дінер Е.) [14], Engin D. (Енджин Д.) [15], Ryff C. (Ріфф К.) [16], Sheldon K. (Шелдон К.) [17], Waterman A. (Ватерман А.) [18] та багато інших.

Питанням взаємовпливу особистості і середовища з точки зору саморозвитку та самореалізації як показника рівня якості освітньої підготовки приділяв увагу в своїх працях Б. Якимчук [13], проблемою формування у здобувачів вищої освіти системи саморегуляції, необхідної для здійснення поставлених навчальних цілей займалися В. Михайличенко, Т. Гура, І. Галушак [6], до питання освітньої самореалізації здобувачів освіти з точки зору забезпечення закладів вищої освіти (ЗВО) умов для саморозвитку й самореалізації студента як особистості зверталася О. Лучанінова [4].

Проблематика особливостей освітнього процесу під час воєнного стану дуже активно розглядається вітчизняними науковцями (С. Підлужна, Н. Корчан, І. Федорченко В. Литовка [8], Н. Кравцова, В. Конкін [3], М. Бичко [1], М. Тарасенко [11] та ін.), які підкреслюють надзвичайну важливість та актуальність самоосвітньої діяльності під час переважної онлайн освіти.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Психологічне благополуччя майбутніх випускників машинобудівних спеціальностей є базовим переживанням, яке визначає якість їх життя та виражається в усвідомленні студентами-машинобудівниками цінності

свого існування. Під час їх навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) психологічне благополуччя, звичайно, фокусується на майбутньому — реалізації планів щодо особистісно-професійного становлення. Однією з особливостей ситуації, що наразі склалась в освітньому середовищі в нашій країні є те, що на фоні емоційної насиченості, яка відбувається в умовах воєнного стану в Україні, значно посилюється навантаження на самоосвітню діяльність студентів. Водночас співвідношення впливу ресурсів та чинників психологічного благополуччя на розвиток механізмів самонавчання й особистісного саморозвитку студентів-машинобудівників у кризових освітніх умовах сьогодення не було приділено достатньо уваги, що й зумовило визначити тематику даної статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданнями статті є визначення взаємозв'язку між психологічним благополуччям майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей та їх самоосвітньою діяльністю в непередбачуваних освітніх обставинах сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Якісна підготовка майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей в сучасних умовах постійного зростання негативного впливу воєнного стану на процес навчання суттєво залежить від здатності особистості до подолання напруги, наявної в освітньому середовищі та соціумі взагалі, та орієнтує здобувачів освіти на активізацію процесів освітньої самореалізації: саморозвитку, самовизначення й самоорганізації.

З точки зору освітньої самореалізації студентів-машинобудівників ЗВО з урахуванням їх потенційних можливостей за сучасних життєвих умов та обставин, був проведений констатувальний експеримент, в якому взяли участь майбутні бакалаври машинобудівних спеціальностей Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” та

Кременчуцького національного університету ім. Михайла Остроградського у 2022/2023 навчальному році. Участь студентів була добровільною (за їх власним бажанням) на основі репрезентативного опитування всіх здобувачів машинобудівних спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, жодної нагороди за співпрацю не передбачалося. Загальна кількість респондентів склала 240 осіб. Експеримент складався з 5 етапів. На першому етапі була проведена зустріч зі студентами, яка була присвячена обговоренню з ними освітніх проблем та труднощів онлайн-навчання, питанням соціально-психологічної адаптації до кризових освітніх умов під час воєнного стану в Україні та необхідністю протистояти цим викликам шляхом підвищення внутрішнього ресурсу, була презентована методика американської дослідниці Керол Ріфф “Шкала психологічного благополуччя”. На другому етапі експерименту студенти давали відповіді на запитання в електронному вигляді, заповнивши анкету-опитувальник “Шкала психологічного благополуччя” у вигляді Google-форми (84 закритих питання). Третій етап дослідження полягав в обробці підсумків опитування та їх детальному аналізі, після чого (на четвертому етапі) зі студентами був здійснений зворотний зв'язок (Feedback), що дозволив виділити проблемні питання та вжити заходів для їх коригування. На останньому, 5 етапі, були зроблені висновки щодо психологічного “самопочуття” студентів, визначено їх індивідуальні складнощі, потреби, побажання та встановлено взаємозв'язок між психологічним благополуччям та самоосвітньою діяльністю майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей.

Розглянемо детальніше основні структурні одиниці методики К. Ріфф.

1. Позитивні відносини. Під поняттям “позитивні відносини” мається на увазі “загальна картина” взаємин із оточуючими людьми. Високий показник

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

свідчить про те, що особистість відкрита для спілкування з оточуючими, отримує задоволення від спілкування та потребує довірливих, дружніх людських стосунків. Низький показник свідчить про недостатність довірливих відносин із іншими, ізольованість у міжособистісних стосунках, нездатність йти на компроміси.

2. Автономія. Високий показник “автономії” передбачає незалежність, самостійність, здатність протистояти соціальному тискові, щоб мислити та діяти за власним баченням. Низький показник передбачає значну залежність від думки оточуючих, їх оцінки та рішень. Особистість підпадає під істотний соціальний тиск, мислить та діє під його впливом.

3. Управління середовищем. Особистість, яка має високий показник “управління середовищем”, здатна до ефективного використання зовнішніх можливостей, має відчуття контролю в управлінні середовищем, здатна створювати контексти, які відповідають її власним потребам і цінностям. Низький показник свідчить про проблеми в управлінні навколишніми контекстами, студент недостатньо усвідомлює їхні можливості та не має здатності (або потреби) змінити їх.

4. Особистісне зростання. Високий показник особистісного росту передбачає

постійний саморозвиток особистості, спрямованість до нового досвіду, прагнення до реалізації власного потенціалу. Низький показник передбачає неможливість достатнього саморозвитку та переживання “особистісної стагнації”, незацікавленість життям та відсутність відчуття задоволеності.

5. Цілі в житті. За цими завданнями особистість наповнює своє життя певним змістом, що допоможе їй знайти власний шлях. Чим вище цей показник, тим вище цілеспрямованість людини, її орієнтація на успіх. Низький показник свідчить про брак відчуття осмисленості життя та недостатньої сформованості світогляду і переконань, що надають життю людини сенс.

6. Самоприйняття. Це самонастанова індивіда сприймати свої особливості з точки зору позитивного емоційно-ціннісного ставлення до себе. Особистість, яка має високий показник самоприйняття, визнає і приймає власну особливість та своєрідність. Низький показник передбачає незадоволеність самим собою, недостатній рівень самоприхильності та самоповаги, розчарованість у минулому і, як наслідок, бажання бути інакшим [10]. Розподіл показників за рівнями представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Інтерпретація результатів за методикою К. Ріфф “Шкала психологічного благополуччя”

Рівень	Позитивні відносини	Автономія	Управління середовищем	Особистісне зростання	Цілі в житті	Само-прийняття	Психологічне благополуччя
низький	< 53	< 48	< 51	< 53	< 54	< 49	< 315
середній	53-74	48-62	51-71	53-71	54-75	49-71	315-413
високий	75-84	63-84	72-84	72-84	76-84	72-84	414-504

Під час проведення першого етапу дослідження у студентів-машинобудівників було виявлено багато труднощів та проблем, з якими вони стикаються в умовах військових дій на території України. Багато уваги було приділено питанням щодо особливостей переживання суб’єктивного

благополуччя здобувачами освіти у таких непростих і змінюваних умовах навчання, їх інтересу до ресурсів і можливостей, що здатні підвищити якість функціонування особистості та проблематиці великого навантаження на самоосвітню діяльність. Надалі ми представили студентам-

*ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ*

машинобудівникам методичку американської дослідниці К. Ріфф “Шкала психологічного благополуччя”.

Після другого етапу дослідження нами було зібрано інформацію з онлайн-опитування студентів за методикою “Шкала психологічного благополуччя”. Здобувачами освіти в зручний для них час, але відповідно до встановлених термінів,

були надіслані результати опитування у належній формі (яка створюється автоматично за допомогою сервісу Google Forms).

На третьому етапі дослідження нами було опрацьовано результати опитування. Результати обробки представлено у таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Результати опитування студентів-машинобудівників за методикою К. Ріфф “Шкала психологічного благополуччя” за основними структурними одиницями

№ з/п	Структурні одиниці методики К. Ріфф	Рівень показників у відсотковому співвідношенні від загальної кількості респондентів, %		
		низький	середній	високий
1.	Позитивні відносини	29,6	67,1	3,3
2.	Автономія	16,7	62,1	21,2
3.	Управління середовищем	43,3	49,2	7,5
4.	Особистісне зростання	15,4	55,4	29,2
5.	Цілі в житті	45,4	42,5	12,1
6.	Самоприйняття	34,2	61,2	4,6

Таблиця 3

Розподіл студентів-машинобудівників за рівнем відчуття ними психологічного благополуччя (методика К. Ріфф “Шкала психологічного благополуччя”)

Рівень відчуття студентами психологічного благополуччя	Кількість студентів із загальної кількості респондентів, особи	Кількість студентів із загальної кількості респондентів у відсотковому співвідношенні, %
Низький	74	30,8
Середній	141	58,8
Високий	25	10,4

Констатуємо, таким чином, що за аналізом результатів за структурними одиницями методики К. Ріфф найвищий рівень спостерігається за двома позиціями: “Особистісне зростання” та “Автономія”. Нижче ієрархічними сходами розташувалися наступні позиції: “Цілі в житті” та “Управління середовищем”. Два останні місця в ранжируванні отримали “Самоприйняття” та “Позитивні відносини”. В цілому, високий рівень психологічного благополуччя відчувають тільки 25 (10,4 %) респондентів, 141 (58,8 %) — середній та 74 (30,8 %) — низький (що, на жаль, майже в 3 рази перевищує показник високого рівня психологічного благополуччя здобувачів).

На четвертому етапі експериментального дослідження між

студентами та нами був здійснений зворотний зв'язок (Feedback), за підсумками якого ми виділили проблемні питання та окреслили заходи щодо їхнього вирішення. Звичайно, під час зворотного зв'язку ми ще раз торкнулися зовнішніх (позаособистісних) факторів, які мають великий вплив на ресурси і можливості студентів-машинобудівників та є потенційними підставами для психологічного благополуччя (або, навпаки, для неблагополуччя): біологічні (такі як фізичне здоров'я, вік), соціальні (родинні відносини, ситуація воєнного стану на території України тощо) та матеріальні (рівень прибутків, житлові умови). Під час зворотного зв'язку нами було з'ясовано, що кожна потенційна

підстава стає актуальною, якщо в якийсь момент життя стає суб'єктивно значущою для студента. Після цього ми перейшли до діалог-обговорення результатів опитування психологічних (особистісних) факторів за шестифакторною методикою К. Ріфф, підґрунтям якої є гуманістичне спрямування та основна ідея якої полягає в спроможності людини за власної волі та самостійності досягти психологічного благополуччя, незважаючи на зовнішні (позаособистісні) фактори. Під час діалог-обговорення ми акцентували увагу на спроможності студентів машинобудівних спеціальностей досягти психологічного благополуччя, незважаючи на зовнішні чинники і в освітньому середовищі, і в українському суспільстві взагалі за умов довготривалих широкомасштабних воєнних дій на території України.

На п'ятому етапі нашого дослідження, після проведення аналізу отриманих даних та, спираючись на особистісні думки студентів-машинобудівників щодо їх індивідуальних проблем, потреб і прагнень (під час діалог-обговорення), було визначено зв'язок між психологічним благополуччям та самоосвітньою активністю особистості. Підтверджено нашу гіпотезу, що важливим фактором психологічного благополуччя майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей за кризових умов воєнного стану в Україні пріоритетним для успішного оволодіння освітньою програмою є самостійна пізнавальна активність.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі проведеного нами дослідження серед майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей ми дійшли наступних висновків:

1. В умовах військових дій на території України як зовнішні (позаособистісні) фактори, так і внутрішні (особистісні) фактори, суттєво впливають на ресурси і можливості студентів-машинобудівників та є потенційними

підставами для їхнього психологічного благополуччя.

2. Найвищі показники при опитуванні було отримано за позиціями “Особистісне зростання” та “Автономія”, які характеризуються спрямованістю особистості на самовдосконалення та ступенем незалежності поведінки суб'єкта від зовнішніх впливів, виступають ресурсним потенціалом для їх успішно організованої самоосвітньої діяльності.

3. В умовах сьогодення рівень психологічного стану студентів-машинобудівників знаходиться на недостатньому рівні, що з одного боку унеможливує їх успішне навчання, але з іншого — самостійна пізнавальна діяльність впливає на якість навчання студентів і на зміцнення їхніх внутрішніх ресурсів. Отже, самостійна пізнавальна діяльність стає здатністю протистояти викликам як в освітньому середовищі, так і в позааудиторному житті студента, що позитивно впливає на рівень їхнього психологічного благополуччя. Тому нагально необхідним є широке впровадження в освітній процес методів та форм формування самоосвітньої компетентності.

4. Виявлено зв'язок між самоосвітньою діяльністю та психологічним добробутом. Вважаємо, що саме завдяки власній освітній діяльності студента-машинобудівника можна поліпшити не тільки рівень благополуччя його психологічного стану та успішності в навчанні, але й значно поліпшити якість життя, допомогти переосмислити свої цілі, сформулювати нові завдання і окреслити перспективи, що в сучасних воєнних умовах набуває особливого значення.

Перспективою подальших досліджень є проведення формування самоосвітньої діяльності майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей в непередбачуваних освітніх умовах сьогодення з урахуванням результатів нашого дослідження.

Список літератури:

1. Бичко М. Самоосвіта майбутніх лікарів та її забезпечення в умовах воєнного стану / М. Бичко // Сучасні концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах: Праці XV Міжнародної науково-методичної інтернетконференції. – Харків: ХНМУ. – 2022. – С. 67 – 68

2. Коструба Н., Поліщук З. Психологічне благополуччя студентів у період війни: емпіричний аналіз / Н. Коструба, З. Поліщук // Психологічні перспективи. – 2022. – Вип. 40. – С. 51 – 61

3. Кравцова Н., Конкін В. Самоосвітня діяльність майбутніх бакалаврів-машинобудівників як один з головних чинників успішного навчання за сучасних екстремальних освітніх умов / Н. Кравцова, В. Конкін // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доп. 30-ї Міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2022. – Харків: НТУ “ХП”. – 2022. – С. 757

4. Лучанінова О. Виклики сьогодення в освіті: вектори самореалізації майбутніх інженерів-педагогів з професійної освіти та професійної адаптації викладача ЗВО / О. Лучанінова // Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: Праці XII Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Б. – за ред. Павлик Н. – Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені І. Зязюна НАПН України. – 2022. – С. 47 – 50

5. Мазай Л., Штифурак В. Наративні техніки у психокорекції ресурсного забезпечення професійного становлення майбутніх психологів / Л. Мазай, В. Штифурак // Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія. – 2022. – № 1(54). – С. 47 – 54

6. Михайличенко В., Гура Т., Галушак І. Професійно-особистісний саморозвиток майбутніх інженерів у процесі навчання: сутність і механізми /

В. Михайличенко, Т. Гура, І. Галушак // Психологічний часопис. – 2020. – Т. 6. – Вип. 4(36). – С. 257 – 266

7. Панок І. Ціннісно-смилова саморегуляція як чинник життєвого самовизначення особистості студента / І. Панок // дис. Харківський національний педагогічний університет. – 2022

8. Підлужна С., Корчан Н., Федорченко І., Литовка В. Особливості та роль самоосвіти ЗВО під час дистанційного навчання // С. Підлужна, Н. Корчан, І. Федорченко, В. Литовка // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXIX Каришинські читання): Праці Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі. – за заг. ред. проф. Гриньової М. – Полтава: Астроя. – 2022. – С. 174 – 177

9. Романовський О., Горбач І. Емоційно-вольовий компонент як складник лідерського потенціалу майбутніх фахівців державної кримінально-виконавчої служби України / О. Романовський, І. Горбач // Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів: Праці VII науково-практичної конференції 25 – 26 травня 2021 року. – за заг. ред. Романовського О. – Харків: НТУ “ХП”. – 2021. – С. 160 – 163

10. Савелюк Н. Психологічне благополуччя студентської молоді: порівняльний аналіз у ковідному і воєнному контекстах / Н. Савелюк // Психологічні перспективи. – 2022. – Вип. 39. – С. 322 – 340

11. Тарасенко М. Покращення самостійної роботи студентів в умовах воєнного стану // М. Тарасенко // Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: Праці Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. – Одеса: Видавничий дім “Гельветика”. – 2022. – С. 422 – 424

12. Харитинський А. Психологічний зміст поняття суб'єктивного благополуччя особистості / А. Харитинський //

Організаційна психологія. Економічна психологія. – 2022. – №. 3(27). – С. 149 – 159

13. Якимчук Б. Розвиток стресостійкості об'єкта навчання в умовах освітнього середовища у контексті його самореалізації / Б. Якимчук // Вісник Національного університету оборони України. – 2022. – № 66(2). – С. 139 – 145

14. Diener, E. (2000), “Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index”, *American Psychologist*, no. 55, pp. 34 – 43

15. Engin, D. (2006), “The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision-making styles and decision self-esteem: An investigation with Turkish university students”, *Social Behavior and Personality*, no. 34, pp. 1161 – 1170

16. Ryff, C. (1989), “Happiness is everything, or is it?: Explorations of the meaning of psychological well-being”, *Journal of Personality and Social Psychology*, no. 57, pp. 1069-1081

17. Sheldon, K. (2002), “The self-concordance model of healthy goal striving: When personal goals correctly represent the person”, *Handbook of self-determination research*, pp. 65 - 86.

18. Waterman, A. (2008), “Reconsidering happiness: A eudaimonist’s perspective”, *Journal of Positive Psychology*, no 3, pp. 234–252

References:

1. Bychko, M. (2022), “Self-education of future doctors and its provision under martial law”, *Modern concepts of teaching natural sciences in medical educational institutions: Proceedings of the XV International Scientific and Methodological Internet Conference*, Kharkiv: KHNMU, pp. 67 – 68

2. Kostruba, N., Polishchuk, Z. (2022), “Psychological well-being of students during the war: an empirical analysis”, *Psychological perspectives*, is. 40, pp. 51 – 61

3. Kravtsova, N., Konkin, V. (2022), “Self-educational activity of future bachelors

of mechanical engineering as one of the main factors of successful learning in modern extreme educational conditions”, *Information technologies: science, engineering, technology, education, health: abstracts of the 30th International scientific and practical conference MicroCAD-2022*, Kharkiv: NTU “KHPI”, p. 757

4. Lucianinova, O. (2022), “Challenges in Education: Vectors of Self-Realisation of Future Engineers-Pedagogues in Vocational Education and Professional Adaptation of a HEI Teacher”, *Career guidance: state and prospects of development: Proceedings of the XII All-Ukrainian Psychological and Pedagogical Readings dedicated to the memory of Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Fedorishin B*, edited by Pavlik N, Kyiv: I. Ziyayun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, pp. 47 – 50

5. Mazai, L., Shtyfurak, V. (2022), “Narrative Techniques in the Psychocorrection of Resource Support for the Professional Development of Future Psychologists”, *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Psychology*, no. 1(54), pp. 47 – 54

6. Mikhaïlichenko, V., Gura, T., Galushchak, I. (2020), “Professional and Personal Self-Development of Future Engineers in the Learning Process: Essence and Mechanisms”, *Psychological journal*, vol. 6, is. 4(36), pp. 257 – 266

7. Panok, I. (2022), “Value and sense self-regulation as a factor of student's life self-determination”, *Dissertation Kharkiv National Pedagogical University*

8. Pidluzhna, S., Korchan, N., Fedorchenko I., Litovka V. (2022), “Features and role of HEI self-education in distance learning”, *Methods of teaching natural sciences in secondary and higher education (XXIX Karishynski readings): Proceedings of the International Scientific and Practical Conference on the Development of Models for Preparing Future Teachers for Pedagogical*

Activity in the New Ukrainian School, under the editorship professor Grineva M, Poltava: Astray, pp. 174 – 177

9. Romanovskyi, O., Horbach, I. (2021), “Emotional and Volitional Component as a Component of the Leadership Potential of Future Specialists of the State Penitentiary Service of Ukraine”, The scientific school of Academician Ivan Ziazium in the works of his associates and students: Proceedings of the VIII Scientific and Practical Conference on 25-26 May 2021, under the editorship Romanovskyi O., Kharkiv: NTU “KHPI”, pp. 160 – 163

10. Saveliuk, N. (2022), “Psychological well-being of student youth: a comparative analysis in covid and military contexts”, Psychological perspectives, is. 39, pp. 322 – 340

11. Tarasenko, M. (2022), “Improving students' independent work under martial law”, Educational Process in the Conditions of Martial Law in Ukraine: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Pedagogical Advanced Training, Odesa: Helvetica Publishing House, pp. 422–424

12. Kharytynsky, A. (2022), “The psychological content of the concept of subjective well-being”, Organisational psychology. Economic psychology, no. 3(27), pp. 149 – 159

13. Yakymchuk, B (2022), “Development of stress resistance of the object of study in the educational environment in the context of its self-realisation”, Bulletin of the National Defence University of Ukraine, no.66(2), pp. 139 – 145

14. Diener, E. (2000), “Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index”, American Psychologist, no. 55, pp. 34 – 43

15. Engin, D. (2006), “The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision-making styles and decision self-esteem: An investigation with Turkish university students”, Social Behavior and Personality, no. 34, pp. 1161 – 1170

16. Ryff, C. (1989), “Happiness is everything, or is it?: Explorations of the meaning of psychological well-being”, Journal of Personality and Social Psychology, no. 57, pp. 1069 – 1081

17. Sheldon, K. (2002), “The self-concordance model of healthy goal striving: When personal goals correctly represent the person”, Handbook of self-determination research, pp. 65 – 86.

18. Waterman, A. (2008), “Reconsidering happiness: A eudaimonist's perspective”, Journal of Positive Psychology, no 3, pp. 234 – 252

Стаття надійшла до редколегії 22.11.2023